

City Reliquary

"FOR THE PEOPLE"

Which way
to '60

RETTE TIL BYEN- KAMPEN OM BYEN KONFERENS 13-14. AUGUST 2015

DIRECTIONS

ETROPOLITAN AV
2 blocks
ROEBLING ST.
← 1 block
BEDFORD AV.
← 3 blocks
BROADWAY
↓ 6 blocks
WILL MSBURG
BROADWAY
↓ 5 blocks
MC CARREN PARK
via ROEBLING
↓ 10 blocks
GRAND FERRY PARK
EAST RIVER
← 6 blocks
MET POOL
via BEDFORD
↑ 3 blocks

→ 3 blocks

↓ 6 blocks

AARHUS
UNIVERSITET
ARTS

VELKOMMEN TIL KONFERENCEN
RETTE TIL BYEN
KAMPEN OM BYEN

INTRODUKTION

Ordet 'borger' betyder oprindeligt byboer og en række af demokratiets grundbegreber såsom offentlighed, deltagelse og forsamling handler om bylivet. Men byens liv er også omstridt. Der er mange forskellige interesser og grupper, der hver især søger at hævde ejerskab til byen, til en offentlig plads, en park eller et boligområde. Der er kamp om byen, dens forskellige rum og ressourcer. At være borger i en by kræver ressourcer. Det kræver ejendom såsom egen bolig, indtægt og autonomi. Men mange af vores medborgere har få ressourcer, ringe ejendom, blokeret autonomi eller disse får uheldige former som kriminelle ressourcer og subkulturel lukkethed.

På konferencen 'Retten til byen – kampen om byen' spørger vi: Hvordan ejer borgerne byen? Hvordan skabes ejerskab til byen? Hvordan løses konflikter om ejerskabet til byen og dens områder? Hvad er forholdet mellem privat ejendom og offentlige bysteder?

Vi vil med konferencen bringe praktikere og analytikere sammen omkring spørgsmålet om, hvordan borgere ejer byen, hvordan forskellige ejerskaber sameksisterer og konfliktuerer, og ikke mindst hvorledes såvel borgere som myndigheder administrerer retten til byen.

Udover fire fælles foredrag er konferencen organiseret i fem parallelle workshops:

- » Byrum under forandring og forhandling
- » Tryghed, sikkerhed og retten til byen
- » Inkluderende byrum
- » Radikalisme, demokrati og kampen om gaden
- » Forhandlingen af byen i et historisk perspektiv

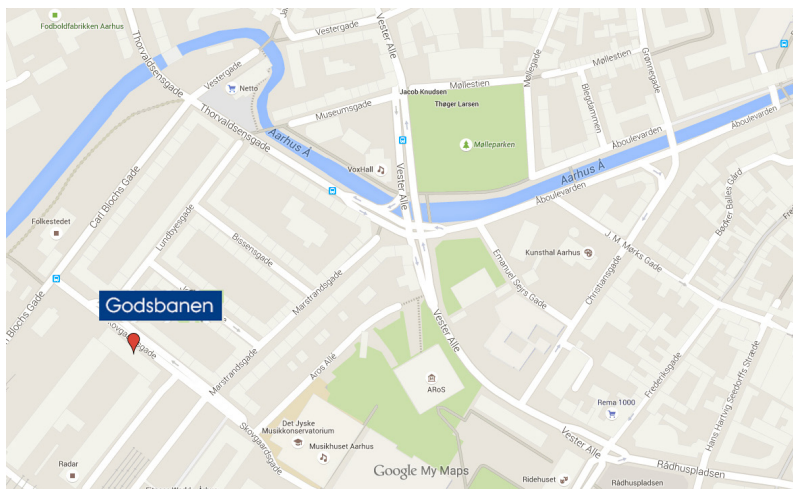
Kort over aktiviteter

Udsnit 1

Udsnit 2

Program torsdag den 13. august

- Kl. 9.00 - 9.15** **Velkomst**
- Kl. 9.15 - 10.45** **Anders Lund Hansen, lektor, Lunds Universitet:
Kampen om rummet - retten til byen**
Bygning. 1441, auditorium 1, Taasingegade 3, 8000 Aarhus C
- Kl. 11.00 - 12.30** **Panel 1 i de parallelle workshops**
- Kl. 12.30 - 13.30** **Frokost**
- Kl. 13.30 - 15.00** **Panel 2 i de parallelle workshops**
- Kl. 15.00 - 15.30** **Pause med kaffe og the**
- Kl. 15.30 - 17.00** **Panel 3 i de parallelle workshops**
- Kl. 17.00 - 18.30** **Lise Autogena, professor, Sheffield Hallam University:
Reclaiming water space. Kulturelle tilgange og inter-
ventioner**
Bygning. 1441, auditorium 1, Taasingegade 3, 8000 Aarhus C
- Kl. 19.00 -** **Konferencemiddag i Spiselaugget på Godsbanen**
(Foregår i Foyeren – brug gerne indgang 3A (kørestol-
segnet) eller 3H),
Skovgaardsgade 3, 8000 Aarhus

Program fredag den 14. august

- Kl. 9.00 - 10.30** **Michael Lodberg, social iværksætter:**
Kampen om Victoria. Om gadens minoriteters liv på gaden på Vesterbro – og kampen om byrum
Bygning 1441, auditorium 1, Taasingegade 3, 8000 Aarhus C
- Kl. 10.30 - 11.00** **Pause med kaffe og the**
- Kl. 11.00 - 12.30** **Panel 4 i de parallelle workshops**
- Kl. 12.30 - 13.15** **Frokost**
- Kl. 13.15 - 14.45** **Panel 5 i de parallelle workshops**
- Kl. 14.45 - 16.00** **Opsamling**
Oplæg ved Kenneth Balfelt, kunstner:
Byen som dagligstue - guides til indretningen af byens rum for udsatte og andre borgere
Bygning 1441, auditorium 1, Taasingegade 3, 8000 Aarhus C

Panelprogram

	Byrum under forandring og forhandling (lokale 1441-010)	Tryghed, sikkerhed og retten til byen (lokale 1441-110)	Inkluderende byrum (lokale 1441-210)	Radikalisme, demokrati og kampen om gaden (1420-mødelokale 2.3)	Forhandlingen af byen i et historisk perspektiv (1420 - mødelokale 1)
Panel 1 13. august 11.00-12.30	<p>"Når byen ordner sig selv. Overvejelser om det transdisciplinære eksperiment URO (Urban Orders)" Morten Nielsen, Louise Fabian og Mikkel Thelle</p> <p>"Retten til en bolig" Henrik Gutzon Larsen</p>	<p>"Vesterbro, stoffer og retten til byen" Esben Houborg</p> <p>"Tryghed fra et forvaltningsperspektiv" Birgitte Damgaard Nielsen</p>	<p>"At bruge sin bydel: Gellerup-Toveshøjs udearealer som fleksibelt opholdsrum for børn og unge" Jonas Strandholdt Bach og Gordon Roberts</p> <p>"Piger og drenges rum i Gellerup" Louise Nørgaard Glud</p> <p>"Inkluderende byrum – er det noget vi kan planlægge og måle på?" Louise Vogel Kielgast</p>	<p>"Sharia-zoner: radikalisering eller repolitisering?" Tobias Gemmerli</p> <p>"Radikaliseringens 'hvor': et social-økologisk perspektiv på radikalisering" Lasse Lindekilde</p> <p>"Indvandrerens sociale, religiøse og politiske mobilisering i det urbane rum -- Danmark 1965-2010" Flemming Mikkelsen</p>	<p>"Forvaltningen af byens kulturmiljøer og bevaringsværdier på praksisniveau" Søren Bitsch Christensen</p> <p>"Tilgængelse og praktiseret byrum på Københavns Rådhusplads omkring 1900" Mikkel Thelle</p> <p>"Gæstearbejderens følelsehistoriske geografi på praksisniveau" Silke Holmqvist</p>

	Byrum under forandring og forhandling (lokale 1441-010)	Tryghed, sikkerhed og retten til byen (lokale 1441-110)	Inkluderende byrum (lokale 1441-210)	Radikalisme, demokrati og kampen om gaden (1420-mødelokale 2.3)	Forhandlingen af byen i et historisk perspektiv (1420 - mødelokale 1)
Panel 2 13. august 13:30- 15.00	<p>"Byens hegn - mellem byggeri og byliv"</p> <p>Mimi Larsson og Louise Secher</p> <p>"Om kunstens og kulturens rolle i udviklingen af byrummet til et kreativt og mangfoldigt sted"</p> <p>Nicolai Juhler</p>	<p>"Byens bidrag til at skabe mere resiliente og stoiske borgere"</p> <p>Jesper Poulsen-Hansen</p> <p>"Skaber overvågningskameraer tryghed?"</p> <p>Katrine Duus Terkelsen</p>	<p>"Faglige fragmenter og holistiske håb i Gellerup: det første UROLAB"</p> <p>Nanna Schneidermann</p> <p>"Mit kvarter"</p> <p>Henning Winther:</p> <p>"En grøn plan for Gellerup - om byrumsdesign som forandringsagent"</p> <p>Boris Brormand Jensen</p>	<p>"Barrikadens politiske logik: samspillet mellem københavnske byere, myndigheder og offentlighed, 1981-2011"</p> <p>René Karpantschof</p> <p>Lefebvres 'Retten til byen', den urbane arbejder og boligkampe under den økonomiske krise"</p> <p>Bjarke Risager</p>	<p>"Socialhjælp og medborgerskab. Fattighaver og sociale ydelser som et element i forhandlingen om medborgerskab i Århus i anden halvdel af 1800-tallet."</p> <p>Nina Javette Koefoed</p> <p>"Velfærdsbyen som fortidig fremtid - en socialdemokratisk utopi fra 1945"</p> <p>Bertel Nygaard</p> <p>"Retten til at bebo velfærdsbyen - husvilde, træbarakker og finnhuse i Aarhus i det 20. århundrede."</p> <p>Mikkel Høghøj</p>

	Byrum under forandring og forhandling (lokale 1441-010)	Tryghed, sikkerhed og retten til byen (lokale 1441-110)	Inkluderende byrum (lokale 1441-210)	Radikalisme, demokrati og kampen om gaden (1420-mødelokale 2.3)	Forhandlingen af byen i et historisk perspektiv (1420 - mødelokale 1)
Panel 3 13. august 15:30- 17:00	<p>"Natteravne skaber tryghed i natten" Leif Christiansen</p> <p>"Natteliv og tryghedens skyggesidder" Thomas Friis Søgaard</p>	<p>"Christianias brugsret og den seneste udvikling på Christiania" Emmerik Warburg og Hilda Mader</p>	<p>"Miraklet i Wunsiedel: om ikke-voldelige walkathons og 'community coaching' som en vej til kreativ generobring af byrummet" Rikke Peters</p> <p>"Åbne byrum som politiske kamppladser og urbane fælleder" Jonas Holst</p>	<p>"Hvem har ejet byen?" (15.30-16.20)</p> <p>"Ejere, ejendomme og politisk magt i de større danske byer siden 1850" Jens Toftgaard</p> <p>"Fordi I forhen har Leet af mig paa Gaden: Manifestationer af autoritet og social identitet i odenseanske og københavnske gader 1770-1800" Camilla Schjerning</p> <p>(16.20-17.00)</p> <p>Fælles diskussion på tværs af de tre paneler med fokus på 'retten til byen' som analyseredskab i den historiske forskning</p>	

	Byrum under forandring og forhandling (lokale 1441-010)	Tryghed, sikkerhed og retten til byen (lokale 1441-110)	Inkluderende byrum (lokale 1441-210)	Radikalisme, demokrati og kampen om gaden (1420-mødelokale 2.3)	Forhandlingen af byen i et historisk perspektiv
Panel 4 14. august 11.00-12.30	"Byens strategiske planlægning under forandring og forhandling" Christian Olesen og Helen Carter "Byregion Aalborg – om dynamoer og samarbejdsrelationer i den regionale by" Anne Juel Andersen "Collective impact": Transformationsbyrum kræver fælles 'løft' - af tilstedeværende stærke aktører" Bodil V. Henningsen		"Fra Domkirken til Spanien - vandringer i byens rum set med grønlandske øjne". Panel med Sanne Helmer Petersen, Det grønlandske hus og grønlandske brugere af byens rum "Plads til alle" Ditte Ardal Mortensen og Morten Østergaard Thomsen	"Antiradikaliseringssindsats: Aarhus-modellen 1 Dialog-workshopper til tidlig forebyggelse af radikalisering og voldelig ekstremisme" Mikkjel Hjelt	
Panel 5 14. august 13.15-14.45	"Vand og by" Casper Andersen		"Den gode by for alle – Not in my Back Yard" Stephen Willacy "Mangfoldige byrum" Ellen Højgaard Jensen	"Antiradikaliseringssindsats: Aarhus-modellen 2: Community outreach" Jesper Holme (13.15-14.15)	

Præsentation af keynotes

Anders Lund Hansen

”Kampen om rummet - retten til byen”

Byens rum er et vigtigt historisk-materielt produkt af det samfund vi er en del af og byen er dermed en central arena for kampe og konflikter i vores samfund. Byens rum er således også et sted hvor ideer afprøves, der potentielt kan bane vejen for mulige forandringer.

Anders Lund Hansen er lektor i kulturgeografi ved Lunds Universitet. Hans primære forskningsområde er samspillet mellem sociale, politiske, og geøkonomiske dynamikker i det urbane rum. Hans prisvindende afhandling fra 2006, ”Space wars and the new urban imperialism”, omhandlede kampene om byens rum. Lund Hansen er aktiv i flere internationale forskningsprojekter om bl.a. finans-, klima- og boligkriser (se web: fessud.eu; politicalecology.eu; facebook.com/crushtheproject), og hans forskning er publiceret i ledende internationale tidsskrifter (Political Geography, European Planning Studies, Geoforum, Urban Studies). Ud over traditionelle samfundsfaglige metoder har han også arbejdet med visuelle metoder/film (publiceret i tidsskriftet liminalities.net). Anders har også en baggrund som bestyrelsesmedlem i det almene boligselskab Lejerbo København, ligesom at han p.t. er i styregruppen af Christianias forsker- og kunstnerbolig (crir.net).

Lisa Autogena

”Reclaiming water space. Kulturelle tilgange og interventioner”

Foredraget vil handle om to båd-fællesskaber og deres kamp for retten til vandområder på Themsen i det centrale London. Foredraget vil udforske forhandling og om-skabelse af Londons vandområder i forhold til enorme økonomiske interesser og Themsens levende historie, herunder den sociale og kulturelle betydning af de familier, som har navigeret floden i generationer. Foredraget slutter med Føghorn Requiem, en performance på Nordsøen i 2013, som samlede maritime fællesskaber mellem Newcastle og Sunderland i en enestående fejring af den fælles historie og kultur, som forbinder dem med havet.

Lise Autogena er en dansk billedkunstner og professor i Cross-Disciplinary Art ved Cultural Communication and Computing Research Institute (C3RI), Sheffield Hallam University. Hun har arbejdet som kunstner siden 2000 og udviklet projekter, som omfatter store tværdisciplinære samarbejder, performance-baserede begivenheder og big data visualiseringer og installationer. Hun boede på Christiania fra 1983 til 87 og grundlagde i 2004 Christiania Researcher in Residence Programme (CRIR) sammen med Emmerik Warburg. Hun er medstifter af Hermitage Community Moorings, en andelsbohavn og kulturel organisation på Themsen i det centrale London.

Michael Lodberg

”Kampen om Victoria. Om gadens minoriteters liv på gaden på Vesterbro – og kampen om byrum”

Michael Lodberg har siden 1990 arbejdet med at iværksætte sociale initiativer for socialt udsatte og bl.a. taget initiativ til: KB-Hpant (2014): Nye patentløsninger for mere værdige løsninger for pantsamlere. www.kbhphant.dk; ILLEGAL Magasin (2013): Et kulturmagasin om stoffer solgt på gaden af stofbrugere og Østeuropæere. www.illegalmagain.dk; Antidote Danmark (2013): Førstehjælps organisation for stofbrugere. www.antidote.dk; Danmarks første Fixerum; Fixelancen (2011) – www.fixerum.dk; og Dugnad og Sundhedsrum (2008): Værested og sundhedsfaglig indsats for stofbrugere på Vesterbro.

Kenneth Balfelt

”Byen som dagligstue - guides til indretningen af byens rum for udsatte og andre borgere”

Kenneth Balfelt arbejder som kunstner i en række social-politiske projekter. Han er drevet af et stærkt socialt engagement og en stor interesse for byudvikling. Han arbejder bl.a. med socialt udsatte og mødet med andre grupper. Balfelt og hans team står bl.a. bag projekterne Beskyttelsesrum - Fixerum til stofbrugere, Indretning af Mændenes Hjem, Enghave Minipark - genplacering af øldrikkere, Livsudviklingshaven i Halden Fængsel i Norge, Gårdrum og Hellesteder til udsatte i Odense samt indretning af Under. Er medforfatter til rapporten ”Byen som dagligstue - byfornyelse med plads til socialt udsatte”.

Paneler og abstracts

Byrum under forandring og forhandling (lokale 1441-010)

Panel 1

Morten Nielsen, Mikkel Thelle og Louise Fabian:

”Når byen ordner sig selv. Overvejelser om det transdisciplinære eksperiment URO (Urban Orders)”

> Morten Nielsen, Mikkel Thelle og Louise Fabian, URO (Urban Orders) og Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet

Henrik Gutzon Larsen:

”Retten til en bolig”

Et grundlæggende element i retten til byen er retten til bolig. Dette handler ikke kun om boliger til særligt udsatte grupper. Spørgsmålet rækker meget videre og rammer selve grundlaget for en socialt retfærdig by. Det vil sige en by, der ikke først og fremmest drives af økonomiske interesser og labile boligpriser, men som i stedet udvikles med fundamentale hensyn til lighed, diversitet og demokrati. Præsentationen vil, med særligt fokus på andelsboliger, diskutere retten til bolig og tilknyttede spørgsmål om vareliggørelse, herskabeliggørelse og udstødelse.

> Henrik Gutzon Larsen er lektor i kulturgeografi ved Lunds universitet og har tidligere arbejdet ved universiteterne i Aalborg, København og Roskilde. Hans forskning handler blandt andet om by- og boligpolitik.

Panel 2

Mimi Larsson og Louise Secher:
"Byens Hegn – mellem byggeri og byliv"

"The right to the city is not merely a right of access to what already exists, but a right to change it after our heart's desire" (Harvey 2003a: 939).

Byens Hegn udspringer af Danmarks pt. største byggeprojekt – udbygningen af Københavns metro. Byens Hegn er et udsmyknings- og kommunikationsprojekt under Metroselskabet, som tager udgangspunkt i 6 km byggepladshegn rundt om 21 metrobyggepladser. Alle kan ansøge om at få et værk på metrohegnet, både naboer, skoler og kunstnere.

Byggepladserne har forandret det visuelle gadebillede og brugen af det omkringliggende byrum. Hvor der før var åbne offentlige rum, er der nu afkroge, aflukker og labyrinter, omkranset af store flader. Men de sikkerhedsafskærmende flader er blevet redefineret, og gennem udsmykningerne medvirker de til en ny form for byejerenskab og involvering af kunstnere, naboer og forbipasserende.

Som koncept lægger Byens Hegn sig op ad David Harveys tanker om aktiv demokratisering af byen. En direkte afledt effekt af at stille hegnsflader til rådighed for byens kreative kræfter er øget tilgængelighed samt medskabelse og ejerskab til byens rum under et politisk initieret byggeprojekt. Byens Hegn kan dermed ses i en dualistisk kontekst, hvor Byens Hegn står som et demokratisk borgerinddragelsesprojekt overfor metrobyggeriet som et storstilet top-down byggeprojekt.

Nicolai Juhler:
"Om kunstens og kulturens rolle i udviklingen af byrummet til et kreativt og mangfoldigt sted"

Indbydende, dynamiske og stimulerende offentlige byrum er eftertragtede, og der findes mange eksempler når man søger på internettet. Men går man et skridt dybere opdager man hurtigt at disse eksempler ikke findes i Danmark. De kreative offentlige rum der findes er enten meget midlertidige, eller noget man skal rejse langt for at opleve.

Men hvad kan disse rum. De kreative rum opløser den hegemoniske forståelse

af det offentlige rum, sådan ingen føler at have retten til hvordan man skal opføre sig i det pågældende område. I det kreative rum føler alle sig på 'udebane', da individet ikke kan fastsætte en dominant brug stedet. På den måde falder fordommene overfor andre, da man selv er usikker på om ens egen brug af byrummet er det den er 'beregnet' til.

For at få skabt disse eftertragtede byrum, er beslutningstagere og projektgivere nødt til at samarbejde med de ildsjæle der i forvejen har kreative byrums projekter i gang. Ofte forsøger beslutningstagere at kaste sig ud i deres eget oprundede projekt, uden at følge op på om der er igangværende projekter der kan løftes højere ved et samarbejde, og de fleste projekter i Dk bliver derfor mindre middelmådige tiltag. De fleste nyskabende og innovative projekter kommer nemlig nedefra det kreative vækstmiljø, hvor de nye ideer og tanke-sæt fostres. Man bliver derfor nødt til at skabe nye strategiske partnerskaber i den offentlige byplanlægning.

> Nicolai Juhler, www.creativeenterprise.dk

Panel 4

Kristian Olesen og Helen Carter:

"Byens strategiske planlægning under forandring og forhandling"

I de seneste par årtier er kommunernes planlægning blevet mere entrepreneurial og strategisk. De største byer i landet opfattes primært som drivere for udvikling og vækst, samtidig med at de udgør knudepunkter i byregioner. Byens vigtige problemstillinger skaleres op og diskuteres i et regionalt og internationalt perspektiv, hvor det at være konkurrencedygtig og skabe vækst bliver de uomtvistelige målsætninger i en kontekst præget af bykonkurrence. I denne kontekst forsøger byer at "genopdage" sig selv, at italesætte at en ny tid er kommet, og gennem byudviklingsprojekter at demonstrere dette skifte. Dette har ikke blot betydning for hvad der planlægges for, men i høj grad også for hvordan der planlægges.

Den strategiske planlægning i Aalborg de seneste 10-15 er et godt eksempel på dette. Her spiller den strategiske planlægning en helt central rolle i byens transformation fra industri- til kultur- og vidensby, samtidigt med at den byplanlægningen som praksis udfordres.

> Kristian Olesen og Helen Carter, Institut for Planlægning, Aalborg Universitet

Anne Juel Andersen:

”Byregion Aalborg – om dynamoer og samarbejdsrelationer i den regionale by”

De globale urbaniseringstendenser viser sig også i Nordjylland. Befolkningsstatistik og fremskrivninger for udviklingen viser voldsomme forandringer med befolkningstilvækst i Aalborg på bekostning af næsten alle de andre kommuner. Pendling sker over større og større afstande, og det er derfor rimeligt at definere en funktionel byregion med Aalborg som den absolutte vækstdynamo.

Det sædvanlige fokus på vækst - kontra udkantsområder lægger vægten på vindere og tabere. Men komplekse netværksrelationer har afløst tidligere hierarkiske bymønstre - center og periferi er komplementære størrelser der har brug for hinanden for at kunne eksistere.

Der er tydeligvis behov for regionalt samarbejde og en ny strategisk arbejdsdeling om byfunktioner – behov for at styrke sammenhængskraften. Vækst- og udviklingssamarbejdet Business Region North Denmark er i 2015 skabt af de elleve nordjyske Kommuner og Region Nordjylland. Aalborg har selv sagt en nøglerolle i samarbejdet, og arbejdet med at udvikle 'den strategiske infrastruktur' handler i høj grad om byplanlægning på et regionalt niveau. Det handler om fremtidens urbanisering, mobiliteten, omstilling af energiforsyningen, den politiske styring og udviklingen af nye livsformer og boformer i et komplekst netværk af byer.

Hvordan forhandles retten til den regionale by og hvilke fortællinger der skal definere den? Og hvad med balancen mellem center og periferi?

Oplægget baserer sig på aktuelle erfaringer fra samarbejdet i NordDanmark og trækker perspektiver frem om en ny byforståelse.

> Anne Juel Andersen, Arkitekt, planlægger, ph.d., projektleder i Aalborg Kommune

Bodil V. Henningsen:**”Collective impact’: Transformation af forstads-byrum kræver fælles ’løft’ - af tilstedeværende stærke aktører”**

Velfærdsforstadens bebyggelser er under forandringspres. Såvel boligforeningers etageblokke, kommunens institutioner og private indkøbscentre har store moderniseringsbehov. Nede i street-view-perspektiv skranter ’livet mellem husene’: det lokale service-udbud er tyndet ud og bydelens udflydende mellemrum - typisk udformet som sikre transitrum eller store landskabelige grønninger - egner sig ikke til hverken ophold eller ’mødet med den anden’.

En transformation af velfærdsforstaden og dens byrum og mødesteder er en kompleks opgave, der kræver en række parallelle indsats - den enkelte aktør kan ikke skabe forandringen alene (det offentlige slet ikke). Der er behov for et fælles løft, hvor områdets væsentlige aktører sætter sig sammen og enes om en fælles vision for den ønskede forandring - og efterfølgende committer sig til at arbejde i samme retning.

Forandringsindsatsen baserer sig dermed på et rationale om, at det er de stærke kræfter, som skal identificeres og sidde med omkring bordet - for de besidder tilsammen den nødvendige forandrings-kraft. Dermed gives de også første-retten til at træffe beslutning om forandringens retning - og det bliver vigtigt at have øje for hvordan også beboeres og borgeres perspektiver indtages i forandringsprocessen.

Oplægget baserer sig på aktuelle erfaringer fra commitment-processen ifm kickstart Tornhøj i Aalborg øst - et partnerskabsprojekt mellem Realdania og Aalborg Kommune vedr. renovering og nytænkning af eksisterende tunnel og byrum.

> Bodil V. Henningsen, Arkitekt MAA, master i strategisk planlægning, projektleder i Aalborg Kommune

Panel 5

Alt er vand. Men ikke i byerne. I Aarhus, en by oprindeligt opbygget omkring flod og havn, synes byens maritime liv og kulturarv i stigende grad marginaliseret. De kommercielle havneaktiviteter er rykket stadig længere bort fra byen og ud i bugten, hvor kraner videreeksporterer forseglede containere bag terrorsikrede hegn.

I de gentrificerede bynære havnearealer gøres havnen nu til en ny bydel, Aarhus Ø. Det maritime reduceres til udsigt; et behageligt baggrundstæppe for en tilværelse, hvor *vita activa* leves med ryggen mod vand.

Udviklingen er imidlertid langt fra entydig. I forbindelse med pilotprojektet Concrete Heritage Lab: Rethinking the Port of Aarhus as Industrial Heritage blev vi opmærksomme på en række aktører, der på forskellig vis forholder sig til byen fra vandsiden og som fastholder værdien og nødvendigheden af dynamiske, levende forbindelser mellem vand og by. I dette panel bringer vi skibsbyggere, landskabsarkitekter, forskere, studerende og kunstnere sammen til en dialog omkring maritim kulturarv i byrummet og dennes potentialer i skabelsen af fremtidens byer.

Vores udgangspunkt er lokalt aarhusiansk, men anliggendet er globalt i den forstand at tidligere industrielle havneområder i de fleste af verdens storbyer i dag udgør de største og mest værdifulde udviklingsrum for bystyrelser og investorer. Dialogen omkring fremtidens relationer mellem vand og by er på den baggrund mere presserende end nogensinde.

> Panelet er arrangeret af Casper Andersen, Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet

Tryghed, sikkerhed og retten til byen

(lokale 1441-110)

Panel 1

Esben Houborg:

"Stofferne og det sociale liv - En undersøgelse af politikken i forhold til stofscenen på Vesterbro"

I de senere år er der sket en markant forandring af politikken i forhold til stofscenen på Vesterbro i København. Politikken arbejder i retning af at skabe sameksistens mellem stofscene og lokalsamfund, hvilke bl.a. sker gennem etablering af stofindtagelsesrum og en mindre straffende politiindsats end tidligere. Politikken er under løbende udvikling, gennemføres af en lang række offentlige og private aktører og involverer en række dilemmaer. Præsenterer og diskuterer forskellige aspekter af politikken og nogle af dilemmaerne.

> Esben Houborg, Center for Rusmiddelforskning, Aarhus universitet

Birgitte Damgård Nielsen:

"Tryghed fra et forvaltningsperspektiv"

Oplægget præsenterer de indsatser, som Teknik- og Miljøforvaltningen i de seneste år har haft for at imødegå problematikker vedrørende tryghed, sikkerhed og retten til byen. Der lægges vægt på at præsentere konkrete indsatser med henblik på vidensdeling.

Projekt Green Teams

Green Teams er en del af Københavns Kommunes politik for udsatte byområder. Med afsæt i 11 lokale samarbejder med almene boligforeninger samarbejder drift og beboere om pæne og trygge lokalområder.

Team Byens Tilsyn

Team Byens Tilsyn består af syv udegående medarbejdere, der blandt andet samarbejder med politiet om hjemløse samt med kommunens Sikker By program om tilsyn med såkaldte tryghedshotspots.

Fleksibelt renhold på Vesterbro

Sammen med Socialforvaltningen er der i de seneste år etableret en fleksibel renholdelsesindsats på Vesterbro, hvor der blandt andet er særligt fokus på indsamling af kanyler. Centrale samarbejdspartnere er Mændenes hjem og Brugerforeningens Sprøjtepatrulje.

Unge affaldsadfærd i nattelivet

Ved hjælp af den såkaldte nudging-metode (adfærdsændrende design) laves der forsøg med at indrette byrummet således, at særligt unge i nattelivet får den rette adfærd i forhold til henkastet affald.

KBHpant

I partnerskab med Teknik- og Miljøforvaltningen har aktørerne bag KBH Pant udviklet en 'pantflaskehylde', som nu installeres på 500 af byens affaldskurve. Dermed får flaskesamlere mere værdige forhold.

> Birgitte Damgard Nielsen, cand.scient.pol., projektleder, Center for Driftsudvikling i Byens Drift, Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kommune

Panel 2

Jesper Poulsen-Hansen:

"Byens bidrag til at skabe mere resiliente og stoiske borgere"

Dette oplæg ser på dynamikken mellem byens fysiske indretning, vores forestillinger om byen og byens sociale liv, som det udspiller sig i hverdagens byliv. Formålet er at identificere produktive friktioner. Friktioner, der i byplanlægningen kan bruges til at optimere forholdet mellem på den ene side en bys nødvendige usikkerhed og risici og på den anden side borgernes behov for sikkerhed og tryghed – med henblik på at skabe mere resiliente og stoiske borgere med ejerskab til den tiltagende urbanitets forøgede kompaktthed og kompleksitet. Alternativet vil være et endeløst krav om tryghed. Klassiske sikkerhedsforanstaltninger synes ikke at kunne bidrage til en sådan udvikling.

> Jesper Poulsen-Hansen, antropolog, partner i gemeinschaft

Katrine Duus Terkelsen:
”Skaber overvågningskameraer tryghed?”

I lovgivningen om tv-overvågning og lov om behandling af personoplysninger står det, at kommuner må opsætte nye kameraer i det offentlige rum, såfremt det er med henblik på at fremme trygheden i det pågældende område.

Hverken i lovtæksten eller i lovforslaget findes der imidlertid en decideret definition af, hvordan tryghed fremmes. Derimod beskrives det delvist i lovforslaget, hvad der kan skabe utryghed og hvad utryghedsskabende adfærd er. Argumentet er, at overvågningskameraerne kan filme den såkaldte utryghedsskabende adfærd og derigennem fremme trygheden.

Med udgangspunkt i forskellige definitioner af tryghed og utryghed fra Trygfondens tryghedsmålinger, kan der argumenteres for, at videoovervågning ikke kan fremme tryghed, men derimod imødegå utryghed. Stik imod den gængse opfattelse, der også afspejles i loven, kan tryghed og utryghed i overvågningskontekst ikke altid forstås som hinandens direkte modsætninger. Når de bliver italesat bliver det tydeligt, at de involverer nogle ganske forskellige elementer.

> Katrine Duus Terkelsen, Aarhus Universitet

Panel 3

Leif Christiansen:

”Natteravnene skaber tryghed i natten”

De unge siger: Med Natteravne på gaden, er det som at have en ekstra ven med i byen. Forældrene siger: Det er mere trygt at sende de unge i byen, når man ved der er Natteravne på gaden. Natteravnene udfylder med andre ord en værdifuld rolle i forhold til unges tryghed. Det gør vi med enkel indsats – tilstedeværelse i hold på tre det offentlige rum. Natteravnens succesfulde koncept for frivilligt arbejde har været en succes gennem 16 år, og den frivillige indsats er nu spredt til 150 lokale afdelinger med cirka 4.500 frivillige. Vores franchise-lignende organisering sikrer, at de frivillige kan fokusere på opgaven: At skabe tryghed og livsglæde i nattelivet. Hovedelementerne er et sæt standardvedtægter, fælles værdisæt og en centralt organiseret uddannelse af alle Natteravne.

> Leif Christiansen, Chefkonsulent, Natteravnene, Center for Socialt Ansvar, Aarhus

Thomas Friis Søgard:

”Natteliv og tryghedens skyggesidder”

I de senere år har talen om det trygge natteliv spillet en væsentlig rolle i lokal- og nationalpolitiske repræsentationer af det danske natteliv. Ambitionen om at højne borgernes og kundernes sikkerhed og følelse af tryghed har blandt andet udmøntet sig i kampagner og kurser for bartendere i ansvarlig udskænkning. I en lang række danske byer har visionen om det trygge natteliv endvidere givet sig udslag i lokale forsøg på at indføre nultolerance-politikker overfor ballademagere og folk, som anses for at være en potentiel trussel mod folks sikkerhed og følelse af tryghed. I den offentlige debat i Danmark fremstilles tryghed og tryghedsskabende initiativer ofte som apolitiske, nødvendige og tekniske tiltag. På baggrund af et studie af dørmænds natlige arbejde og sorteringspolitik i ”døren” diskutere dette oplæg, hvordan tryghedsinitiativer kan medvirke til at reproducere og forstærke klasse- og etniske grænsedragninger i danske natlige festrum.

> Thomas Friis Søgard, Ph.d., adjunkt, Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet

Inkluderende byrum

(lokale 1441-210)

Panel 1

Jonas Strandholdt Bach og Gordon Roberts:

”At bruge sin bydel – Gellerup-Toveshøjs udearealer som fleksibelt opholdsrum for børn og unge”

For tiden er der et stort fysisk forandringsarbejde i gang i Gellerup-Toveshøj, hvor visionen er at ændre området ”fra udsat boligområde til attraktiv bydel”. Dette skal blandt andet ske ved at ændre området fysisk, så beboerne tager større ejerskab i forhold til udearealer og ved at tiltrække nye typer ressourcestærke beboere. De fysiske ændringer understøttes af blandt andet boligsociale indsatser.

Rummet mellem blokkene bruges dog allerede til forskellige typer aktiviteter – sat i gang gennem kommunale, frivillige og boligsociale indsatser. Foreningernes Hus og andre fælleslokaler danner ligeledes ramme om et rigt foreningsliv, men udelivet er samtidig også fokus for diskussioner omkring manglende trykthed og problemadfærd.

Oplæggene giver nogle bud på, hvordan man kan gøre forskellige fælles lokaler og uderum til ”sine egne” i kortere tidsrum og perspektivere til hvordan måden rummene bruges på i dag, hvad ude- og fællesrum brug kan betyde i forhold til trivsel i området, og hvordan de kan være med til at fastholde og tiltrække ressourcestærke beboere fremadrettet. Oplæggene tager udgangspunkt i et projekt Fritidspatroljens arbejde og hvordan praktikere i området oplever børn og unges udeliv.

> Jonas Strandholdt Bach, Erhvervs-Phd-studerende, Brabrand Boligforening og Aarhus Universitet og Gordon Roberts, projektleder, Fritidspatroljen, Brabrand Boligforening

Louise Nørgaard Glud:
"Pigers og drenges rum i Gellerup"

Med udgangspunkt i data fra deltagende eksperimenter med unge i Gellerup, redegøres der for, hvordan forskellige steder støtter forskellige identitetsrum. Specielt fokuseres der på piger og drenges rum og hvordan disse er forbundne og afgrænser sig fra hinanden, samt hvordan de støtter og truer hinanden.

> Louise Nørgaard Glud, ph.d.-studerende, Aarhus Universitet

Louise Vogel Kielgast:
"Inkluderende byrum – er det noget vi kan planlægge og måle på?"

Mangfoldighed, inklusion, social retfærdighed osv. er alle centrale begreber inden for byplanlægning og byudvikling i disse år – både ud fra en erkendelse af nødvendighed men også fordi mangfoldighed anses som vigtigt i forhold til byers attraktivitet og tiltrækningskraft. Vi ser det i Danmark men også i mange andre dele af verden. Spørgsmålet er i hvilket omfang det er muligt at planlægge og designe for mangfoldighed og inklusion? Og ikke mindst hvordan måler vi på, om vi er lykkedes med at skabe mangfoldige og inkluderende byrum?

Oplægget giver eksempler på, hvordan Gehl Architects foretager undersøgelser i forskellige byer i verden, der skal bidrage til at belyse disse forhold.

> Louise Vogel Kielgast, Cand.scient.anth fra Københavns Universitet, MSc. i Urban Development Planning fra UCL, London. Siden 2007 har hun arbejdet som projektleder hos Gehl Architects og foretaget forskellige typer af bylivsundersøgelser og effektmålinger

Panel 2

Nanna Schneiderman:

”Faglige fragmenter og holistiske håb i Gellerup: det første UROLAB”

I maj 2015 mødtes en gruppe danske og internationale forskere, boligsociale og kommunale medarbejdere, studerende og beboer-aktivister i et todages seminar med formål at løse problemerne med “unge og udendørs rum” i Gellerup. Dette seminar var det første af fire Urban Orders Laboratories (UROLABs) tilknyttet forskningsnetværket Urban Orders ved Aarhus Universitet.

På den ene side var formålet med UROLAB at udvikle et fælles sprog mellem fagligheder, der kan bidrage til at løse de komplekse problemer som byboere, deres regeringer og andre aktører verden over. På den anden side var målet med UROLAB at intervenere i – og starte – samtaler mellem interessenter, de unge selv og forskere om et specifikt problem omkring hvem der har ret til Gellerups fælles udendørs rum, og hvordan inklusion og eksklusion udspiller sig i disse. Efter seminaret diskuterede forskerne, om dét at skulle navigere mellem abstrakte idéer om interdisciplinære sprog og de konkrete samtaler om Gellerup alligevel ikke var at favne for vidt. Deltagerne gik ikke fra seminaret med en banebrydende ny løsning på “Gellerup-problemet”. Men måske skabte det første UROLAB andre, mindre synlige resultater?

Med udgangspunkt i min rolle som forskningsassistent i UROLAB udforsker jeg, hvordan spændingen mellem de faglige fragmenter og de holistiske håb for Gellerup kan skærpe tanken om, at videns-baserede interventioner i byrum skal være “tværfaglige”, “inddragende” og ske i “samproduktion”.

> Nanna Schneiderman, videnskabelig assistent, Aarhus Universitet

Henning Winther:
"Mit kvarter"

Hvordan skaber man ejerskab i udsatte boligområder? Hvilke udfordringer oplever beboere og administration i en boligforening, når ejerskabet går tabt? Oplægget kredser om konkrete udfordringer og mulige løsninger i forhold til ejerskab i udsatte boligområder.

> Henning Winther, Boligsocial leder, Brabrand Boligforening

Boris Bromand Jensen:
"En grøn plan for Gellerup – om byrumsdesign som forandringsagent"

Den ambitiøse helhedsplan for Gellerup opererer med en ny infrastrukturplan for bebyggelsen. Som led i denne restrukturering af området blev der i 2014 afholdt en international arkitektkonkurrence om et nyt sammenhængende park og byrumsområde i Gellerup. Oplægsholderen var med på det vindende team, og vil med baggrund i konkurrenceforslaget præsentere de forskellige arkitektoniske strategier for forandringer af de sociale dynamikker i området, som forslaget introducerer.

> Boris Bromand Jensen, Architect MAA, ph.d. Aarhus

Panel 3

Hulda Mader og Emmerik Warburg:
"Christianias brugsret og den seneste udvikling på Christiania"

> Hulda Mader, næstformand for Fonden Fristaden Christiania og Emmerik Warburg, styregruppen for Christiania Researcher in Residence (CRIR).

Panel 4

Sanne Helmer Petersen m. fl.:

”Fra Domkirken til Spanien - vandringer i byens rum set med grønlandske øjne”

Mit oplæg vil bestå af et historisk rids over de lokaliteter som den grønlandske gruppe af socialt udsatte borgere i Aarhus har brugt i byens rum gennem tiden: Hvilke parker, pladser og steder har de opsøgt, og hvorfor har netop disse steder været attraktive for gruppen? Og hvorfor er gruppen rykket videre til andre lokaliteter? Oplægget vil også sætte fokus på den nuværende situation og dermed på det aktuelle behov for at tænke byrum ind i Aarhus Kommunes byplanlægning fremover. Jeg vil lave oplægget i tæt samarbejde med en eller flere grønlandske brugere af byens rum, så jeg primært står som formidler af deres historie - og forhåbentlig vil brugerne deltage i workshoppen og supplere mit oplæg undervejs.

> Sanne Helmer Petersen, Det grønlandske hus

Ditte Ardal Mortensen og Morten Østergaard Thomsen:

”Plads til alle”

Vi vil som opsøgende medarbejdere gerne byde ind med et oplæg, om de udsattes brug af byens rum. Særligt omkring Klostertorv og Mølleparken, men også en gennemgang af de forskellige steder i byen der bruges af de udsatte. Hvad gør at borgerne vælger disse steder i byen og hvad er med til at de flytter område? Vi vil bidrage med baggrundsviden om de mekanismer der sker, når udsatte bruger byen, brugte kneb til at flytte udsatte og hvordan de bliver set af andre borgere. Disse betragtninger er ud fra samtaler med de udsatte, observationer og vores egne fortolkninger af disse.

Hvad skal vi være opmærksomme på, for at inkludere udsatte i byen, så de får en ligeværdig plads i det offentlige rum og oplever en accept af deres tilstedeværelse. Hvordan kan de udsatte blive en ressource frem for et problem?

> Ditte Ardal Mortensen og Morten Østergaard Thomsen, Det Opsøgende Team, Aarhus Kommune

Panel 5

Stephen Willacy:

”Den gode by for alle – Not in my Back Yard”

Der skal være plads til alle byens borgere – og derfor skal byens rum gentænkes og mangfoldige tilbud udvikles.

> Stephen Willacy, Stadsarkitekt, Aarhus

Ellen Højgaard Jensen:

”Mangfoldige byrum”

Byens rum får større og større betydning for den måde vi planlægger vores byer på i dag. Med påvirkning fra så forskellige sider som Jane Jacobs, Jan Gehl og Richard Florida ses det herskende paradigme at være tæthed, forskellighed, sameksistens og storbyliv. Samtidig er der fokus på leg og bevægelse. Planer igangsættes under mottoer som livet før byen eller byliv før bygninger. Ofte er det de kreative, der inviteres indenfor i planlægningsfasen. Hvad betyder det for byens rum og hvordan tages beslutningerne? Fra Superkilen på Nørrebro til vejkrydset i Nørre Snede ses byrum som katalysator for fællesskab. Men planlægger vi virkelig for alle og hvad er rationalerne i vore dages byrumsplanlægning?

> Ellen Højgaard Jensen, kulturgeograf, Direktør i Dansk Byplanlaboratorium

Radikalisme, demokrati og kampen om gaden

(1420 - mødelokale 2.3)

Panel 1

Tobias Gemmerli:

”Sharia-zoner: radikalisering eller repolitisering?”

En postpolitisk tilstand har bredt sig til de fleste hjørner af velfærdsstaten. Også byens rum er underlagt en teknokratisk afpolitisering. Men statens monopolisering af byrummet udfordres fra flere sider. I efteråret 2011 erklærede en lille håndfuld salafister fra gruppen Kaldet til Islam således oprettelsen af en sharia-zone i Tingbjerg-bydelen i København. Gennem denne happening indtog de byrummet med en kontra-policing, der udfordrede statens ret til at definere gadens orden.

Kaldets mediestunt blev mødt med voldsom fordømmelse af den daværende Social- og Integrationsminister Karen Hækkerup. Og aktionen blev fortolket og behandlet gennem radikaliseringsdiskursens prisme, der reducerer ekstremismen til kombinationen af individuel sårbarhed og en udefrakommende og samfundsnedbrydende ideologi.

Jeg vil i mit oplæg læse denne form for politisk manifestation ind i den danske radikaliseringsdiskurs og vise, hvordan byrummet gennem diskursen kobles til statens postpolitiske hegemoni. Jeg vil med andre ord demonstrere, hvorledes radikaliseringsdiskursen anvendes som instrument til at 'rydde op' i det offentlige rum, samt hvorledes aktivisternes provokationer er med til at genfremkalde den offentlige ordens politiske fundament og anskueliggøre dennes symbolske vold.

Mit oplæg rejser afslutningsvist det overordnede spørgsmål, om vi med radikaliseringsdiskursen helt er holdt op med at opfatte udfordrere af statsmonopolet som politiske subjekter, der kan imødegåes med politiske løsninger?

> Tobias Gemmerli, videnskabelig assistent ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) med hovedfokus på forskning i radikalisering, voldelig ekstremisme, radikaliseringsforebyggelse og sociale medier.

Lasse Lindekilde:

”Radikaliseringens ’hvor’: et social-økologisk perspektiv på radikalisering”

Meget peger på, at radikalisering som fænomen og individuel proces ikke er jævnt fordelt i byen eller mellem byer. Ikke desto mindre er radikaliseringsens ’hvor’ et underbelyst spørgsmål i forskningen på området. Dette oplæg præsenterer et social-økologisk perspektiv på radikalisering og stiller således skarpt på hvilke faktorer, som kan være med til at forklare fremkomsten af radikaliserende miljøer i nogle kvarterer og i forbindelse med nogle offentlige forsamlingspunkter fremfor andre. Oplægget præsenterer her – med inspiration fra studier af kriminalitetsbekæmpelse – nogle foreløbige overvejelser om betydningen af ’neighborhood residential segregation’, ’social disorganization’ og ’collective efficacy’ for fordelingen af radikaliserende miljøer i byen. I tillæg hertil diskuterer oplægget interaktionen mellem social-økologiske faktorer og individuel radikalisering ved at se på gennem hvilke selektionsmekanismer (social- eller selv-selektion) individer kommer i kontakt med radikaliserende miljøer i byen.

> Lasse Lindekilde, lektor ved Institut for Statskundskab, AU. Lasse er lige hjemvendt fra et års forskningsophold ved University of California Santa Barbara, hvor han har gennemført en række social-psykologiske eksperimenter med fokus på effekterne af gruppe-deliberation og handlingsopfordringer for radikalisering af holdninger og handlingsparathed.

Flemming Mikkelsen:

”Indvandrernes sociale, religiøse og politiske mobilisering i det urbane rum -- Danmark 1965-2010”

> Flemming Mikkelsen, Sociologisk Institut, Københavns Universitet

Panel 2

René Karpantschof:

”Barrikadens politiske logik: samspillet mellem københavnske bz’ere, myndigheder og offentlighed, 1981-2011”

Siden 1960ernes ungdomsoprør har aktivister besat bygninger og udendørs områder i København for at skabe såkaldte frirum for alternative livsformer og

hævde almindelige menneskers indflydelse på boliger og byrum over for stat og kommercielle kræfter. Efter en første fase med hippieinspirerede slumstormere, christianitter og beboeraktivisme 1965-1980 tog en ny generation af såkaldte bz'ere over. 1981-2011 blev bz'erne og deres arvtagere som autonome og Ungdomshusaktivister omdrejningspunkt for en stribe af dansk efterkrigstids i særklasse voldsomme gadekampe. Den megen vold har affødt forskellige forklaringer om irrationelle afvigere og ideologisk fanatisme samt påstande om voldens skadelige effekt i form af offentlighedens afstandstagen og ødelagte forhandlingsmuligheder.

Herværende studie, der bl.a. bygger på en kortlægning af 790 bz-aktioner, avisomtale og meningsmålinger, viser imidlertid, at bz-aktivisternes eskalation (og deeskalation) af volden gennem årene har fulgt en tydelig politisk logik med håndgribelige gevinster for bz'erne.

> René Karpantschhof, Ph.d. i sociologi og cand. mag. i historie, og har publiceret en række studier om sociale bevægelser, radikalisering og demokrati i Danmark fra 1700-tallet til i dag.

Bjarke Risager:

"Lefebvres 'Retten til byen', den urbane arbejder og boligkampe under den økonomiske krise"

Den franske filosof Henri Lefebvres idé om 'retten til byen' har siden udgivelsen af bogen med samme navn i 1968 levet videre gennem intellektuelle diskussioner, i urbane sociale bevægelser og i policy. Dette paper begynder med en diskussion af idéen: Hvad vil det sige at kæmpe for og vinde retten til byen? Hvis ret? Hvilken ret? Hvilken by?

Med et forsvar for Lefebvres fokus på arbejderklassen som det kæmpende subjekt, argumenteres der for, at Lefebvre foregriber en bred forståelse af arbejde og produktion, der har været kendetegnende for megen politisk tænkning and praksis sidenhen.

Argumentet fører til identifikationen af et finansialiseret boligmarked som centralt for byens politiske økonomi og nutidens boligejer/boliglåntager som en værdiskabende urban arbejder. Paperets sidste del ser på sociale bevægelser, der under den nuværende økonomiske krise mobiliserer omkring Lefebvres idé i deres kamp for boligen som et menneskeligt behov snarere end en vare.

> Bjarke Risager, Ph.d. studerende ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet og del af forskningsprojektet Contested Property Claims

Panel 3

Rikke Peters:

”Miraklet i Wunsiedel: om ikke-voldelige walkathons og ’community coaching’ som en vej til kreativ generobring af byrummet”

Hvad stiller man op, når nynazister hvert år invaderer ens by og omdanner den til et rituelt mindested? Klassiske moddemonstrationer virker ikke og Wunsiedels borgere har efterhånden givet op og holder sig hellere væk. Den 15. November 2014 kom til at markere et vendepunkt. Organisationen ’Rechts gegen Rechts’ søsatte en guerilla-aktion, hvormed de marcherende nynazister, ganske uvidende, deltog i et velgørenhedsløb – for anti-ekstremismeprogrammet EXIT Deutschland.

Foredraget beskriver med udgangspunkt i denne case fra Tyskland, hvordan ikke-voldelige, humoristiske, såkaldte ’walkathon-aktioner’ kan bruges til at generobre byen og samtidig styrke anti-radikaliseringprogrammer via borgerinddragelse.

Jeg vil beskrive, hvori det innovative og kreative i denne kampagne bestod samt diskutere, hvorvidt modellen kan anvendes andre steder og i andre sammenhænge, hvor borgere vil generobre byrummet fra radikale politiske grupper.

> Rikke Peters, ph.d. i idéhistorie, ansat som post.doc. i AU Ideas pilotcentret ’Den demokratiske offentlighed.’ Forsker i højreekstremisme, antiradikalisering og borgerinddragelse.

Jonas Holst:

”Åbne byrum som politiske kamppladser og urban fælleleder (med fokus på pladser og parker)”

Politik og demokrati har siden deres opkomst i oldtiden været tæt knyttet til folkemængders forsamlinger i urbane rum. Indtagelsen af de politisk relevante byrum har imidlertid som oftest været begrænset til særlige klasser og magteliiter, der har udgivet sig for enten at være eller at repræsentere folket. Når større

folkemængder har ydet de politiske magthaveres "repræsentation" modstand, har de ikke helt tilfældigt valgt åbne byrum til at mobilisere nok modmagt til at sige magthaverne imod og redefinere deres egen rolle i det politiske spil og i det urbane rum.

Oplægget vil under inddragelse af historiske eksempler stille skarpt på pladser og parker som politiske kamppladser og urbane fælleleder.

> Jonas Holst, Ph.D., Adjunkt (Assistant professor), Institut for Humanisme og Samfund, San Jorge Universitet, Zaragoza, Spanien

Panel 4

Mikkel Hjelt:

"Dialog-workshopper til tidlig forebyggelse af radikaliserings og voldelig ekstremisme"

Oplægget fortæller om det arbejde, der gøres i folkeskolens ældste klasser og ungdomsuddannelsesinstitutioner til fremme af demokratisk forståelse og dialog, som tidlig forebyggelse af radikaliserings og voldelig ekstremisme.

> Mikkel Hjelt, konsulent, workshopholder og mentor i indsatsen mod radikaliserings og diskrimination i Aarhus, Aarhus Kommune.

Panel 5

Jesper Holme:

"Community outreach"

Oplægget fortæller om det arbejde, der gøres i indsatsen til forebyggelse af radikaliserings og integration for at fremme dialog og samarbejde mellem myndigheder, lokalområder og minoritetsgrupper. Oplægget tager udgangspunkt i de konkrete erfaringer, vi har gjort med samarbejde med de somaliske foreninger.

> Jesper Holme, konsulent for skole og integration i Magistratsafdelingen for Børn og Unge, Aarhus Kommune.

Forhandlingen af byen i et historisk perspektiv

(1420 - mødelokale 1)

Panel 1

Søren Bitsch Christensen:

"Forvaltningen af byens kulturmiljøer og bevaringsværdier på praksisniveau"

> Søren Bitsch Christensen, Ph.d. i historie og stadsarkivar ved Aarhus Stadsarkiv. Leder for Dansk Center for Byhistorie i perioden 2001-2011 (2005-2011 også som lektor i Historie ved Aarhus Universitet). Søren Bitsch Christensen har i sin forskning arbejdet med mange områder inden for det byhistoriske felt og står bl.a. bag skriftrækken Danske Bystudier 1-5, udg. af Aarhus Universitetsforlag og Dansk Center for Byhistorie.

Mikkel Thelle:

"Tilegnelse og praktiseret byrum på Københavns Rådhusplads omkring 1900"

> Mikkel Thelle, Adjunkt, ph.d. i Historie ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet og leder for Dansk Center for Byhistorie. Hans forskningsområder omfatter primært den moderne by, urban modernitet og det moderne byrums kulturhistorie.

Silke Holmqvist:

"Gæstearbejdernes føleleshistoriske geografi på praksisniveau"

I starten af 1970'erne er man konfronteret med velfærdssamfundets nyankomne økonomiske boost, når man går på gaden en sen eftermiddag. Gæstearbejderne slentrer i mindre grupper på fortovet og står foran én nede hos købmanden. De taler gebrokkent, hvis de overhoved taler dansk og har ofte sort hår og mørkere hud. Noget fremmed er rykket tæt på og den geografiske tæthed har resulteret i nye forhandlinger af det fælles byrum.

- Oplægget handler om hvordan gæstearbejdernes opholdssteder i byrummet blev produceret af rumlige følelsespraksisser. Midlertidige boligforhold,

mødesteder på Århus rutebilstation og tyrker-klubberne blev en del af forhandlingen om retten til at være et sted. Oplægget peger på, at disse steders midlertidige karakter blev en del af gæstearbejdernes sociale tilblivelse i det danske samfund.

> Silke Holmqvist, BA i Idehistorie, afleverede sit Kulturhistoriske speciale 3. august 2015 ved Århus Universitet. I hendes projekt undersøger hun, gennem begrebet rumlig følelsespraksis, udviklinger og forskydninger i gæstearbejdernes urbane geografi i perioden 1960-1980. Hun har siden januar 2015 været ansat som studentermedhjælper ved Institut for Æstetik og kommunikation ved forskningsnetværket AU Smart Cities og arbejder i øjeblikket på en akademisk artikel med udgangspunkt i specialets tematik.

Panel 2

Nina Javette Koefoed:

”Socialhjælp og medborgerskab. Fattighaver og sociale ydelser som et element i forhandlingen om medborgerskab i Århus i anden halvdel af 1800-tallet.”

Efter Junigrundloven i 1849 var modtagelse af offentlig fattighjælp ensbetydende med tab af valgret og en række civile rettigheder. Som konsekvens blomstrede en privat filantropi hvor de mere velstillede borgere ville hjælpe de medborgere, der kunne defineres som 'værdigt trængende'.

Samtidig var den offentlige fattighjælp forvaltet lokalt. I Århus administrerede fattigkommissionen under byrådet ikke alene den offentlige fattighjælp, men også en række hjælpeforanstaltninger som lå i gråzonen i forhold til den private hjælp. En kategori af denne hjælp var fattighaver, hvis formål var at sikre de fattige familiers selvforsørgelse, og boliger, idet bolig manglen og høje boligudgifter ofte var grundlaget for en familiens henvendelse om fattighjælp. Fattighaverne og legatboligerne var etableret som både privat og offentligt initiativ, men i slutningen af århundredet blev begge dele både vedligeholdt og administreret af den offentlige fattigkommission og finansieret af kommunen – uden at den hjælp som borgeren modtog, blev kategoriseret som offentlig fattighjælp.

Derudover administrerede fattigkommissionen også en række legater som var stiftet af private, og dermed heller ikke var kategoriseret som offentlig fattighjælp.

Fælles for alle tre typer af hjælp var at den fattige ansøger skulle argumentere for at blive kategoriseret som værdigt trængende, og dermed berettiget til at modtage hjælp.

Jeg vil i dette paper tage udgangspunkt i den forhandling om medborgerskab der opstod i disse ansøgninger. Forhandlinger hvor de fattige med udgangspunkt i borgerskabets definition af den værdigt trængende, argumenterede for deres ret til fattighjælp, der ikke havde den offentlige fattighjælps virkninger. Fordi den fattige forhandlede direkte med byrådets fattigkommission var det også en forhandling mellem medborger og myndighed ikke alene om grænserne for medborgerskab og betingelserne for inkludering, men også om statens sociale ansvar og dermed etableringen af den tidlige velfærdsstat.

> Nina Javette Koefoed, Lektor, ph.d. i Historie ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet. Forskningsområder: 18. og 19. århundredes historie, herunder dansk kulturhistorie, politisk historie og kønshistorie og dansk enevælde.

Bertel Nygaard:

"Velfærdsbyen som fortidig fremtid – en socialdemokratisk utopi fra 1945"

> Bertel Nygaard, Lektor, ph.d. i Historie ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet. Hans forskningsområder omfatter dansk, nordisk og europæisk historie i det 19. århundrede, politisk idé- og begrebshistorie, historisk sociologi, moderne sociale bevægelser og statsdannelser.

Mikkel Høghøj:

"Retten til at bebo velfærdsbyen – husvilde, træbarakker og finnehuse i Aarhus i det 20. århundrede"

> Mikkel Høghøj, Ph.d.-stipendiat i Historie ved Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet med projektet "Da Aarhus blev moderne – Boligspørgsmålets betydning for udformningen og transformationen af det moderne Aarhus 1900-1970".

Projektet undersøger gennem indgangsvinklen 'boligspørgsmålet', hvilket tolkes bredt som 'retten til at bebo byen', hvordan rettigheder til og ejerskab over den moderne by og det moderne velfærdssamfund blev konstrueret, forhandlet og produceret med Aarhus 1900-1970 som case.

Projektet undersøger i denne sammenhæng forhandlingen af boligspørgsmålet på flere niveauer, og fokus rettes således både mod, hvordan velfærdsspørgsmålet blev fortolket i forbindelse med boligspørgsmålet, hvordan denne fortolkning i praksis materialiserede og rumliggjorde sig, samt hvordan dette i samspil med borgernes praksisser skabte nye netværk, identiteter og balancer i det moderne Aarhus.

Panel 3

Jens Toftgaard:

”Ejere, ejendomme og politisk magt i de større danske byer siden 1850”

Grundejerne fik en ny og mere betydningsfuld rolle, da byerne i midten af 1800-tallet fik kommunalt selvstyre. Valgsystemet favoriserede ejendomsbesidderne, der samtidig bidrog væsentligt til den kommunale kasse med ejendomsskat. Mange af de kommunale opgaver var defineret i forhold til dem, der ejede ejendomme, som for eksempel kloakering, offentlig forsyning og anden infrastruktur. Grundejerne kom til at dominere byrådene og var med til at definere den politiske dagsorden. Senere blev der dannet grundejerforeninger for at pleje fælles interesser. I industrialiseringens periode voksede byerne og det var en rigtig god forretning at eje grunde og ejendomme.

Driftige grundejere byggede store udlejningsejendomme og udstykkede byggegrunde i byens udkant. I centrum steg priserne på butiksejendommene og ejere blev til lejere. Nye finansielle institutioner som banker, sparekasser og kreditforeninger understøttede udviklingen og spredte tanken om ejendomme i byen som investeringsobjekt.

Efterhånden begyndte kommunerne også at markere sig som grundejere ud fra forskellige politiske mål som eksempelvis at styre byudviklingen med en aktiv jordpolitik, at skabe attraktive muligheder for industrivirksomheder og at bidrage til at løse boligsociale spørgsmål. De almennyttige boligselskaber satte i midten af 1900-tallet et meget kraftigt aftryk på byudviklingen, afløst af parcelhusbølgen fra 1960'erne, der på ny forandrede byens ejerforhold og politiske struktur.

> Jens Toftgaard, Ph.d. i Historie og kulturarvschef ved Odense Bys Museer med ansvar for forskning, indsamling, registrering og bevaring inden for museets fagområder arkæologi, historie, mediehistorie og H. C. Andersen. Jens Toft-

gaard har tidligere arbejdet med mange aspekter af byens historie og står bl.a. bag udgivelserne Kampen om København. Magt og demokrati i byens rum 1870-1901 (2008) og Citydannelse, butiksstrøg og byidealer: dannelsen af centrale byrum i Odense samt Aarhus og Aalborg 1870-1070 (2012).

Camilla Schjerning:

”Fordi I forhen har Leet af mig paa Gaden”: manifestationer af autoritet og social identitet i odenseanske og københavnske gader 1770-1800.”

Oplægget handler om vold og andre sammenstød mellem forskellige sociale grupper indenfor byens rum – og hvad disse sammenstød kan fortælle om oplevelsen af, hvem der har ejerskab og ret til at handle på bestemte måder i bestemte rum (borger, civil, mand, kvinde etc.)

> Camilla Shjernings forskningsområder omfatter tidlig moderne kulturhistorie (18.-19. årh.), følelsernes historie – særligt samspillet mellem følelser, moral og sociale relationer i den tidlig moderne by, forestillinger om kroppen og selvet i tidlig moderne tid.

16-20-17.00

Fælles diskussion på tværs af de tre paneler med fokus på ”Retten til byen” som analyseredskab i den historiske forskning.

Konferencen er arrangeret af forskningsprojektet
Contested Property Claims og finansieret af
Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation

Læs mere på
<http://projects.au.dk/contestedproperty/>